

Omdat u er al maanden om loopt te zagen: de triom

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Bart De Wever</p>	<p>We sluiten de herdenking van honderd jaar WO I af in een wereld die iets te veel lijkt op degene die toen in brand vloog.</p>	<p>Beste tv: geen idee, ik kijk nooit televisie. Beste sociale media: ik heb mijn eerste stappen op Facebook gezet en het bevat me wel.</p>	<p>Boek: 'München 1938' (Robert Harris). Muziek: het gala van het Antwerp Symphony Orchestra met sopraan Angela Gheorghiu. Theater: de musical '40-45' moet ik nog zien.</p>	<p>Vrijheid voor de Catalaanse politici die al ruim een jaar in de cel zitten wegens het uiten van een opinie. Een grondwet moet burgers beschermen tegen de macht van de staat, niet omgekeerd.</p>
 <p>Frances Lefebure</p>	<p>28.000 mensen die zich in één dag registreren als orgaandonor, en overvolle cursussen EHBO na twee kleine oproepen in 'maar' een tv-programma. We hebben soms maar een klein duwtje nodig.</p>	<p>Beste radio: 'De wereld vandaag' (Radio 1) en 'Maarten & Dorothee' (Qmusic). Beste tv: 'De mol' (VIER), 'Blind getrouwd' (VTM), 'Blue Planet II' (Canvas) en 'Last Days' (Eén) – omdat het arrogant is om 'Hotel Römantiek' (VIER) en 'Make Belgium Great Again' (VTM) te noemen.</p>	<p>Boek: 'Gesprekken met vrienden' (Sally Rooney). Film: The Meyerowitz Stories (Noah Baumbach). Theater: 'Hoge Weg' (Toneelhuis & MartHa!tentatief). Muziek: 'Spiegel' (Tourist LeMC), 'Novarea' (Cuncordu & Tenore de Orosei).</p>	<p>Verbazing over om het even wat. De slappe lach, minstens één keer per week, al dan niet als gevolg van het eerste.</p>
 <p>Ivo van Hove</p>	<p>Dat we in een alsmear meer verdeelde wereld leven, op vele vlakken, en dat dat echt niet goed is. En dat het leiderschap ontbreekt om dit te keren. Integendeel, ze stimuleren het zelfs.</p>	<p>Slechtste tv: Trump die een CNN-journalist de toegang tot het Witte Huis ontzegt. Dat heet tirannie.</p>	<p>Boek: 'Geschiedenis van geweld' (Édouard Louis), een persoonlijk verhaal van een traumatische verkrachting in een meedogenloos neutrale stijl. Film: 'The Rider' (Chloé Zhao), docu en fictie tegelijk over een jonge rodeocowboy die voor het leven verminkt is. Bikkelhård én ontroerend.</p>	<p>Inzicht. Voor iedereen.</p>
 <p>Eric Goens</p>	<p>Vroeger gingen we dood van de ouderdom, nu van de angst. We polariseren onszelf het graf in.</p>	<p>Beste tv: Jeroen Meus, 'Wild Wild Country' (Netflix) en Filip Joos. Slechtste tv: 'House of Cards – Seizoen 6' (Netflix).</p>	<p>Boek: 'Born Trump' (Emily Jane Fox). Muziek: 'No Shape' (Perfume Genius). Podcast: 'The Daily'. Slechtste theater: Daniël Termont.</p>	<p>Dat journalisten weer prope-re handen krijgen, dat Filip Dewinter naar Syrië of naar China verhuist en dat Stig Broeckx iedereen uit het wiel rijdt.</p>
 <p>Philippe Gilbert</p>	<p>Meer online privacy dankzij GDPR. De verdere opwarming van het klimaat, nu Donald Trump zich uit alle akkoorden heeft teruggetrokken.</p>	<p>Honderd jaar einde van WO I.</p>	<p>Alles van Johnny Hallyday, die precies een jaar geleden overleden is.</p>	<p>De vondst van water op Mars en AirPods, de draadloze hoofdtelefoons van Apple.</p>
 <p>Xavier Taveirne</p>	<p>De rekbaarheid van het begrip algemeen belang lijkt wel eindelijk. Daardoor vervaagt de grens tussen algemeen belang en eigenbelang zienderogen. En als gelijk krijgen de enige maatstaf voor vooruitgang wordt, vind ik dat een sombere evolutie.</p>	<p>Podcasts! Met als uitschieter 'The Daily' van The New York Times. Op tv met plezier gekeken naar 'Boer zkt vrouw' (VTM), 'Bake Off Vlaanderen' (VIER) en 'Zondag met Lubach' (NPO 3). Blij dat Sofie Lemaire bij Radio 1 is.</p>	<p>Ik ben voor het eerst naar de opera geweest. Ik heb met open mond zitten kijken naar 'Lohengrin' van Richard Wagner. Voor de rest is er dit jaar veel aan mij voorbijgegaan.</p>	<p>De vrijheid om je dagen te vullen met dingen die je leuk vindt of goed kunt. Het is een luxe die je niet kunt kopen, maar die er wel voor zorgt dat je met plezier uit je bed komt.</p>

fantelijke terugkeer van de eindejaarsvragen

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Bart Peeters</p>	<p>Gendervloeibaarheid, voetbalknoeibaarheid, het preventieve bosbrandharken en de brexit die in de drexit.</p>	<p>Beste tv: 'De ideale wereld' met Jan Jaap van der Wal (Canvas) en 'Brazilië – België' (Eén). Beste radio: 'Nieuwe feiten' (Radio 1). Beste sociale media: die van Studio Brussel blinken echt langs alle kanten.</p>	<p>Beste concert: Nick Cave op Werchter. Beste totaalspektakel: CPeX in Kalmthout. Film: 'Girl' (Lukas Dhont), Jan Declair in 'Niet schieten' (Stijn Coninx). Boek: 'De heilige Rita' (Tommy Wieringa).</p>	<p>Minder conflicten en minder gesplijtzwam tout court.</p>
 <p>Joke Schauvliege</p>	<p>Nina Derwael die goud veroverde op het WK turnen, en de massale belangstelling voor de matchen van de Rode Duivels.</p>	<p>Beste tv: 'Vive le vélo' (Eén). Slechtste tv: 'Temptation Island' (VIJF).</p>	<p>Boek: 'Ik kijk alleen vooruit. Mijn leven als politica' (Miet Smet).</p>	<p>Minder polarisatie en meer begrip.</p>
 <p>Jean Blaute</p>	<p>Er waren vooral verkiezingen in Antwerpen en resultaten in Ninove en Zelzate. De kloof tussen de lokale politiek en de Wetstraat wordt steeds groter. En ik word steeds kleiner: Jan Peumans, <i>here I come!</i></p>	<p>Beste tv: 'Zinzen en Van Cauwelaert bij Ivan' en 'De ideale wereld' (Canvas). Beste radio: 'La vie est Riguelle' (Klara), voetbal met Peter Vandembemt. Slechtste tv: openhartige BV's. Slechtste radio: debiele reclames in nepdialect. Sociale media: al een jaar zonder Facebook. Oef!</p>	<p>Boek: een overvloed aan boeken over de middeleeuwen en renaissance gelezen. Verslavend. Muziek: 'Egypt Station' (Paul McCartney). Concert: Ry Cooder in Oostende. Theater: het leven zelve, vooral in café 't Putje in Brugge. En Wim Opbroeck, als ik hem eens tegenkom.</p>	<p>De voetbalwereld: propere voeten. Mezelf: verlost raken van die ellendige <i>frozen shoulder</i>, voortwerken aan mijn meest absurde productie ooit, en zo weinig mogelijk peptalk en BV-tralala aan mijn oude kop. Rustig voortdoen aan mijn verdwijntruc...</p>
 <p>Jens Dendoncker</p>	<p>De humanitaire crisis in Jemen, en verder alles waar ik al vele jaren angst voor heb, met de extreme milieuvervuiling waar we maar geen gepast antwoord op willen vinden met stip op nummer één.</p>	<p>Beste tv: 'Taboe' (Eén). Humor is de mooiste vorm van inclusie en Philippe Geubels heeft zich ontpopt tot een fenomenale interviewer.</p>	<p>Boek: 'De acht bergen' (Paolo Cognetti). Film: 'Beast' (Michael Pearce). Plaat: 'Image' (Whispering Sons).</p>	<p>Mezelf een beetje meer rust, en voor de rest mag iedereen doen wat-ie wil. Als het maar geen plastic in zee flikkeren of zeehondjes doodknuppelen is.</p>
 <p>Sven Gatz</p>	<p>Als klein landje hebben we een fantastisch sportjaar achter de rug met de medailles van Nafi Thiam, Nina Derwael en de Rode Duivels. Ik maak me wel zorgen over de ruk naar autoritair rechts in de wereld.</p>	<p>De radio-interviews van Friedl' Lesage blijven absolute pareltjes. Op televisie heb ik genoten van 'Gert Late Night' (VIER).</p>	<p>Film: 'Girl' (Lukas Dhont). Theater: 'Moeder' (Peeping Tom). Muziek: 'Gorik Pt. 1' (Zwangere Guy). Boek: 'Jouw huid' (Jeroen Theunissen).</p>	<p>Iemand iets ten kwade toe-wensen kan leiden tot <i>bad karma</i>. Dat doen we dus niet. Ten goede wens ik iedereen het volgende toe: voetjes op de grond en ogen op de feiten, in een wereld met veel opinies en verwarrende statements.</p>
 <p>Griet Op de Beeck</p>	<p>Dat alle rapporten blijven bevestigen hoe gruwelijk urgent het is om in te grijpen en de planeet te redden, en er even hardnekkig wordt weggekeken. En dat de tendentieuze schreeuw-ers meer ruimte krijgen dan diegenen die zich authentiek en kwetsbaar durven te tonen. Dat moet veranderen.</p>	<p>Beste tv: 'The Deuce' (Play More), 'The Handmaid's Tale' (Canvas). Zulke sterke fictie blijft onovertroffen. Ook: 'Dream School' (NPO 3), omdat jonge mensen zien die het écht moeilijk hebben, van be-takenis kan zijn. Tv kan soms een verschil maken.</p>	<p>Beste boek: 'De avond is ongemak' (Marieke Lucas Rijneveld), een nieuwe belangrijke schrijver kondigt zich aan. Beste theater: 'Requiem pour L.' (les ballets C de la B), Alain Platel raakt aan de kern van leven en dood. Adembenemend. Beste film: 'Beautiful Boy' (Felix van Groeningen).</p>	<p>De wereld: meer empathie, meer luisterbereidheid, meer generositeit, meer solidariteit. Elke mens van goede wil: het besef dat beter echt bestaat, ongeacht het verleden, voor al wie wil en durft.</p>

Na lange onderhandelingen helemaal vrij van

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Martin Heylen</p>	<p>Meer dagen met zon. De waterschaarste. Veel armoede in een rijk land. Door de wurgende werkdruk zijn veel verpleegkundigen erger aan toe dan de patiënten. De ziekenhuisbacterie wordt angstwekkend resistent. De toename van agressieve verkoopmails en telefoons.</p>	<p>Geestigste radio: 'La vie est Riguelle' (Klara). Tv-moment: de 'blijf van mijn lief'-woede in de blik van Peter Vandembemt, die in 'Extra Time' (Canvas) over gekonkel en juridische tackles in het voetbaldossier fulmineert. Slechtste sociale media: prut van twitterpetomanen en trolrollen.</p>	<p>Boek: 'De heilige Rita' (Tommy Wieringa), 'Brown Girl Magic' (Dalilla Hermans), 'Wanneer het water breekt' (Chris De Stoop). Concert: Duarte (De Centrale), Johannes & Jan Verschaeve (Chambres d'O), Paul McCartney. Theater: TAZ, 'Marx' (Johan Heldenbergh).</p>	<p>Mijn geliefden: tijd, schoonheid en liefde. KV Oostende: onvervalst voetbalplezier. The White Man's Overbite: een single. Mezelf: inspiratie en transpiratie.</p>
 <p>Flip Kowlier</p>	<p>Twintig jaar 't Hof Van Commerce, en succes dat we hadden! Ik op een monowiel. Italië met de camera.</p>	<p>Beste tv: 'Wild Wild Country' (Netflix), 'Making a Murderer - Seizoen 2' (Netflix). Geen tijd voor het slechtste van alles.</p>	<p>Beste film : 'A Quiet Place' (John Krasinski).</p>	<p>Werk voor wie wil werken, rust voor wie het kan gebruiken.</p>
 <p>Julie Mahieu</p>	<p>#MeToo en dan vooral de positieve gevolgen ervan: de bewustwording van de posities van vrouwen op de werkvloer, en lichtgevende schoenen.</p>	<p>Beste tv: 'Zelfde deur, 20 jaar later' (Eén) en 'The Handmaid's Tale' (Canvas). Beste op sociale media: The Nerdwriter. Slechtste op sociale media: selfies en prullippen.</p>	<p>Boek: 'Juno: The Shooting Script' (Diablo Cody). Film: 'Girl' (Lukas Dhont) en 'The Guilty' (Gustav Möller). Muziek: 'Sleep' (Max Richter). Toneel: ik kijk erg uit naar 'JR' (FC Bergman), dat ik nog niet heb gezien; voorlopig houd ik het op 'Xander De Rycke houdt het voor bekeken'.</p>	<p>Mezelf: een Amerikaanse remake van 'De dag'. Donald Trump: zelfinzicht. Mathias De Clercq: een leuk hoedje.</p>
 <p>John Crombez</p>	<p>Steeds meer kinderen en jongeren die steun en zorg nodig hebben, krijgen die niet. Gelukkig zijn er mensen zoals de vrijwilligers die in Gent een vluchthuis openen voor die jongeren. De Rode Duivels, Nafi Thiam, Nina Derwael en de Belgian Cats: 2018 is ons beste sportjaar ooit.</p>	<p>Beste tv: meerdere afleveringen van 'Die huis' (Eén), vooral die met acteur Stefaan Degand heeft me ontroerd; 'Voor de zonden van de vaders' (Canvas) van Rudi Vranckx, over kinderen van IS-strijders. Beste radio: 'Interne keuken' (Radio 1) en 'De Pré Historie' (Radio 2).</p>	<p>Theater: in de zomer samen met mijn dochter Babette enorm genoten van 'Chasse patate' (Studio Orka) op Theater aan Zee. Muziek: het concert van The Cure voor hun veertigste verjaardag in Londen heb ik gemist, maar in 2019 wil ik in Werchter graag kaarsjes uitblazen met hen.</p>	<p>Elk kind dat naar school moet met een lege brooddoos, is een schandvlek voor iedereen die het wel goed heeft. Laten we daar werk van maken.</p>
 <p>Hendrik Cammu</p>	<p>Dat alle politieke partijen, van Vlaams Belang tot Groen, van populisme hun corebusiness hebben gemaakt.</p>	<p>Beste tv: 'America in Color' (Canvas). Beste radio: 'Retro' (Radio 1).</p>	<p>Boek: 'Feitenkennis' (Hans Rosling). Film: 'The Guilty' (Gustav Möller). Toneel: 'Chasse patate' (Studio Orka).</p>	<p>Minder hysterie en meer geduld. En vrachtwagens moeten ophouden met elkaar in te halen bij regenweer.</p>
 <p>Luk Allo</p>	<p>Dat, ondanks alle tonnen zinvolle boeken, wetenschappelijke analyses en oprispingen van Nobelprijswinnaars en believers, statements van visionairen en intelligente talk, de wereld er geen ruk op vooruitgaat.</p>	<p>Beste radio: de autoradio Kenwood DDX8016DABS en 'De grote Peter van de Veire ochtendshow' (MNM). Beste tv: 'Jammers in de politiek' (VTM), 'Voetbal Inside' (RTL 7) en 'No Comment' (Euronews).</p>	<p>Film: 'Girl' (Lukas Dhont). Boek: 'Achter een struik' (Herman Brusselmans), 'Lanoye 60' (Tom Lanoye). Cd: 'Confident Music for Confident People' (Confidence Man). Theater: 'Giselle' (Ballet Vlaanderen), '40-45' (Studio 100). Concert: David Byrne (Gent Jazz).</p>	<p>Iedereen: een spiegel en minder make-up.</p>

taksen en toeslagen: de eindejaarsvragen

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Marc Didden</p>	<p>De dood van mijn broer Leon. Ik wist niet dat rouw zo'n pijn kon doen.</p>	<p>Ik vond 'Nooit meer ten oorlog' (Eén), het marathonprogramma over de Wapenstilstand in 1918, uitstekende tv in de categorie Marathonprogramma's over Wapenstilstanden. Ik heb het ook voor Lander Cobbaert, de sympathieke slijmbal bij 'De ideale wereld' (Canvas).</p>	<p>Een mooie en onderschatte film: 'Wonder Wheel' van Woody Allen. Op toneel zag ik met veel plezier 'Poquelin II' (tg STAN & Toneelhuis/Olympique Dramatique, NTGent, Dood Paard en Arsenaal). Ik mis de toneelspeler Marc Van Eeghem erg. Cd: 'Out of the Blues' (Boz Scaggs).</p>	<p>Donald Trump: de leugen te veel.</p>
 <p>Natalia</p>	<p>Mijn moeder sukkelde dit jaar enorm met haar gezondheid, maar ze is erdoor gekomen, ze was er zelfs bij op mijn concert in de Lotto Arena. Het was acht jaar geleden dat mijn papa stierf. Het verlies weegt nog steeds heel zwaar.</p>	<p>Het beste heb ik zelf mogen ervaren als jurylid van 'The Voice Senior' (VTM). Het enthousiasme en talent van de deelnemers heeft me positief verrast. Ik ben niet bezig met negatieve energie en probeer me daarvan af te sluiten. Debatten en polemieken ga ik uit de weg.</p>	<p>In eigen land: de musical '40-45' (Studio 100) heeft me weggeblazen. In de wereld: als ik op vakantie naar Barbados ga, probeer ik altijd een soca-optreden mee te pikken. Vooral Machel Montano is de max. Ik hoop hem ooit te ontmoeten. Wie weet wat daaruit zou kunnen voortkomen!</p>	<p>Begin dit jaar kwam ik Jef Neve tegen op een podium in Antwerpen. Er was zo'n klik dat we er iets mee móésten doen. Voor 2019 hoop ik op een toptournee met Jef Neve en nog veel verrassende ontmoetingen!</p>
 <p>Peter Verhelst</p>	<p>Eigen mening eerst. Feiten blijken niet langer gezagsargumenten. Waar blijft het klimaatplan? Alleen maar discussie, maar meer polarisatie. En toch blijven prachtige mensen hun prachtige, kleine dingen doen.</p>	<p>Beste tv: 'Vranckx', 'Alleen Elvis blijft bestaan' en 'Winteruur' (Canvas).</p>	<p>Boek: 'De brug der dromen' (Junichiro Tanizaki). Expo: 'Chris Marker: Memories of the Future' (Bozar), 'Sanguine/Bloedrood. Luc Tuymans on Baroque' (M HKA). Cd: 'Transit' (Bert Dockx).</p>	<p>Iedereen liefde! En de wil om te delen met iedereen die het minder goed heeft. En de koppige wil om niet op te geven.</p>
 <p>Bart Verhaeghe</p>	<p>De bronzen medaille in Rusland: de Rode Duivels speelden er hun beste WK ooit. Ook de vijftiende landstitel van Club Brugge, de tweede in drie jaar tijd, behoort tot de beste momenten van 2018. Dé trend van 2018: <i>augmented reality</i>.</p>	<p>Beste tv: 'Seven Seconds', 'La casa de papel' en 'Bodyguard' (Netflix). Beste sociale media: De 'In My Feelings'-challenge van Club Brugge.</p>	<p>Boek: 'Feitenkennis' (Hans Rosling) en 'Digitalis' (Thierry Geerts) vestigen de aandacht op positieve evoluties in onze samenleving. Film: 'Avicii: True Stories' (Levan Tsikurishvili), over het leven van Tim Bergling, heeft me sterk aangegrepen. Hij heeft fantastische muziek gemaakt.</p>	<p>Durf en moed. Dat hebben we nodig om als land vooruit te gaan. Durf en moed om rechtvaardigheid, gerechtigheid en rechtszekerheid af te dwingen en te verzekeren, zodat iedereen in deze samenleving zijn of haar talenten kan ontwikkelen en dromen kan realiseren.</p>
 <p>Liesbeth Homans</p>	<p>Sommige media gaan stilaan de weg van de tabloids op. Een zeer spijtige evolutie.</p>	<p>Beste radio: ik was positief verbaasd over 'Bij Debecker' (Radio 1). Beste tv: de soap 'Thuis' biedt me nog steeds elke dag een halfuurtje ontspanning. Slechtste radio en tv: daarvoor heb ik geen tijd. Leve de afstandsbediening.</p>	<p>Boek: 'In het water' (Paula Hawkins), over hoe eindig het leven is, of toch ook niet. Film: 'Three Billboards Outside Ebbing, Missouri', met een geweldige Frances McDormand als wraakzuchtige moeder.</p>	<p>Aan iedereen niets dan het beste. Aan de twitteraars die denken dat ze zagezegd anoniem iemand elke dag opnieuw kunnen uitschelden: zoek een hobby.</p>
 <p>Otto-Jan Ham</p>	<p>Als je het vanop een afstand bekijkt, was er weer niets of niemand écht belangrijk. We slenteren rustig verder richting afgrond.</p>	<p>Ik heb gehoord dat 'De ideale wereld' (Canvas) er na vijf moeizame jaren ineens flink op is vooruitgegaan. Dat werd ook weleens tijd. Beste radio: 'Vroege vogels' (NPO Radio 1).</p>	<p>Beste muziek: 'Interplanetary Travels' (Condor Gruppe). Theater: 'Geef mijn hand terug' (Bronks). Concert: Bruno Mars op Werchter Boutique, zonder ironie. Nog nooit zo iets gezien.</p>	<p>Aan iedereen: een regelmatig ademhaling.</p>

Alleen sterke benen kunnen zoveel weelde

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Paul Jambers</p>	<p>Oorlog, overbevolking, massamigratie, hongersnood, corruptie... Ook in de hoogtechnologische kennismaatschappij blijven de ruiters van de Apocalyps rijden. Maar morgen schijnt de zon weer.</p>	<p>Tv: 'De ondergang van de Van Imhoff', een NPO-documentaire die ook op Canvas te zien was, over een doofpotaffaire in Nederlands-Indië in 1942. Afstammelingen uit de twee kampen gaan op zoek naar de waarheid.</p>	<p>Boek: 'Het elfde uur' (Pieter Serrien), hulde aan een jonge historicus. Film: 'Girl' (Lukas Dhont), hulde aan een jonge filmmaker. Musical: '40-45' (Studio 100), hulde aan een creatief team. Ballet: 'Giselle' (Ballet Vlaanderen), een emotioneel afscheid van dansers Aki Saito en Wim Vanlessen.</p>	<p>Vrede op aarde aan alle mensen van goede wil, en ook aan die van slechte wil.</p>
 <p>Fatma Taspinar</p>	<p>Mensen die hun eigen mening of emotie zo belangrijk vinden dat ze anderen ermee gijzelen. Af en toe moet je je over jezelf heen kunnen zetten.</p>	<p>Radio: de actuaprogramma's, de rustige vastheid van Evert Venema en Ilse Liebens (Radio 1), Christophe Lambrecht (StuBru) en Brahim (MNM). Tv: 'The Great Interior Design Challenge' (Netflix). Sociale media: satire, Trevor Noah op Facebook, interieurs op Instagram.</p>	<p>Boek: 'Een klein leven' (Hanya Yanagihara). Je blijft verwoest achter en weet niet meer wat je na dat boek in godsnaam nog kunt lezen. Muziek: Drake en aanverwanten, hiphop kan mij élk jaar bekoren.</p>	<p>Mezelf wens ik meer familie en vrienden, en meer rust. Mijn familie en vrienden wens ik meer Fatma. Daarnaast zou ik graag minder compromissen sluiten met mezelf. Voor iedereen: veel betekenis in het leven, en authenticiteit. Want dat blijft toch de essentie, hè?</p>
 <p>Wim Slabbinck</p>	<p>Hoe de hyperfocus op een groep vluchtelingen die 0,0006 procent van onze bevolking uitmaakt, de aandacht afleidde van waarover we het wel zouden moeten hebben: klimaatbeleid, huisvesting en mobiliteit.</p>	<p>Tv: de getuigenis van Stefaan Degand over zijn overleden vrouw in 'Die huis' (Eén). Radio: 'Wonderland' (Radio 1), met de fijne Wonderland Sessies. Sociale media: hoe één tweet tot de oprichting van de #MeToo-beweging leidde en zo een culturele shift in gang zette.</p>	<p>Muziek: het Gentse Outer, sferische filmmuziek met een sterk internationaal karakter. Het is wachten tot de eerste regisseur de band ontdekt. Op de terugweg van een fietsvakantie in de Alpen heb ik Esther Perels podcast 'Where Should We Begin?' beluisterd.</p>	<p>Ik wens Theo Francken het inzicht toe dat mannelijkheid een ruimer begrip vormt dan zijn invulling ervan.</p>
 <p>Siegfried Bracke</p>	<p>Dat niets helemaal waar is, en zelfs dat niet, dat wisten we al. Dit jaar hebben we het met zijn allen ook gezien, gevoeld en gedacht.</p>	<p>Tv: ik ga alleen voor het beste, dus 'La casa de papel' (Netflix). Ik ben een vaste klant van 'Interne keuken' (Radio 1) en 'De rotonde' (Radio 2).</p>	<p>Opera: 'De toverfluit' (W.A. Mozart) in De Munt in een regie van Romeo Castellucci móét u zien en horen. Een overweldigende totaalervaring.</p>	<p>Om in de sfeer van drie te blijven: kracht, wijsheid en, als het kan, ook schoonheid.</p>
 <p>Ruth Becquart</p>	<p>Tot mijn grote ontzetting zie ik wereldwijd alleen maar meer verrechtsing: Donald Trump, Jair Bolsonaro, Sebastian Kurz... Ook dat gematigd rechts een normaliteit is geworden, vind ik ronduit akelig. Ik kan alleen maar hopen dat de slinger eindelijk eens de andere kant opgaat.</p>	<p>Radio: ik luister alleen naar de radio als ik in de auto zit, en dan zap ik van de ene zender naar de andere. Naargelang mijn stemming varieert dat van StuBru over Klara tot Radio Minerva. Sociale media: ik ben één van die laatste dinosaurussen die blijven weigeren om erop te gaan.</p>	<p>Film: 'Girl' (Lukas Dhont), 'Dogman' (Matteo Garrone), 'Grave' (Julia Ducournau). Boek: 'Vernon Subutex 1 & 2' (Virginie Despentes), 'De deur' (Magda Szabó) en het oeuvre van Carson McCullers. Ik ben telkens ontroerd hoe zij de kern van personages kan vatten.</p>	<p>Ik wens iedereen wereldwijd een gezonde portie zelfkennis toe. Want zelfkennis is toch het begin van alle wijsheid, niet?</p>
 <p>Tim Van Aelst</p>	<p>Veralgemeningen winnen helaas nog meer terrein: iedereen, niemand, altijd, nooit, links, rechts, de Vlaming, de Amerikaan. Leve de nuance!</p>	<p>Beste tv: 'Last Week Tonight with John Oliver' (HBO), 'Reizen Waes' (Eén), 'Who Is America?' (Canvas), alle muziekdocu's op Canvas, 'VTM nieuws' (VTM), 'Voetbal Inside' (RTL7). Keigoede radio op bijna alle zenders op zondag.</p>	<p>Film: 'Three Billboards Outside Ebbing, Missouri' (Martin McDonagh), 'Beautiful Boy' (Felix van Groenigen). Theater: 'Chasse patate' (Studio Orka), 'Para' (Bruno Vanden Broecke). Muziek: ik heb nu pas Betty Davis ontdekt.</p>	<p>Mildheid en bakken positieve energie voor iedereen. In het voetbal: Repro 3 en Olvac de titel.</p>

dragen: de eindejaarsvragen

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Michel Wuyts</p>	<p>De WK-wedstrijd Brazilië – België op een Frans Tourterras. De onwaarschijnlijke raid van Remco Evenepoel op het WK in Innsbruck. Jammer maar helaas, de democratie is niet alleen ziek, ze is stervende. De zogeheten grote staatsmannen zijn op.</p>	<p>Tv: 'Radio Gaga' (Eén) in het UZ Pellenberg, een must voor wie het hoofd laat hangen; 'De afspraak', diversiteit naast deskundigheid; Filip Joos: engagement en perfectie.</p>	<p>Boek: 'Het enige verhaal' (Julian Barnes), 'De avond is ongemak' (Marieke Lucas Rijneveld), 'Jij bent van mij' (Peter Middendorp), 'De heilige Rita' (Tommy Wieringa), 'Hoe mijn vader werd verwekt' (Bart Meuleman).</p>	<p>Warre en Wies en alle andere kinderen – met een thuis of zoekend – een leefbare toekomst. Met voldoende lucht en zonder extremisten. Utopisch denken werd nog niet verboden.</p>
 <p>Jean Paul Van Bendegem</p>	<p>De discussie tussen de vooruitgangdenkers en de aartspessimisten. Ikzelf ben een onverbeterlijke optimist: het kan alleen maar beter gaan omdat de mensheid ooit verdwijnt en de evolutie zo een tweede kans krijgt.</p>	<p>Nog altijd Klara Continuo, een eeuwige bron van lering ende vermaak. Nog altijd 'De ideale wereld' (Canvas), waar satire een levensvorm wordt. En ook dit jaar waren er geen slechte programma's.</p>	<p>Boek: '4321' van Paul Auster, kleine variaties op een groot thema. Toneel: 'Rechtszaak tegen de dood' van Eva Knibbe en Bart van de Woestijne, op Theater aan Zee. Muziek: 'The Railroad' van Goodnight, Texas (ik wist eerst ook niet wie ze waren).</p>	<p>In 2019 hoop ik mee te maken dat een zelfrijdende auto milieubewust kiest voor een zelfrijdende fiets of zelfstappende schoenen.</p>
 <p>Chantal Pattyn</p>	<p>Dat er vooral niets is veranderd.</p>	<p>Klara gaat alleen af voor Alex Vizorek en Nico Dijkshoorn in 'Nieuwe feiten' (Radio 1).</p>	<p>Boek: 'De jaren zestig. Een cultuurgeschiedenis' van Geert Buelens. Podium: 'Big Bears Cry Too' van Miet Warlop, 'Usher' van Annelies Van Parys en Philippe Quesne, 'Uit een dodenhuis' van Leos Janáček in de Munt. Film: 'Dear Vladimir Putin' (Sven Johne).</p>	<p>Wat meer Bach voor u allen. Zelfs het klimaat zal er beter van worden.</p>
 <p>Tijs Vanneste</p>	<p>De opportunistische manipulatieve techniekjes van politici worden met de dag doorzichtiger, en toch blijft iedereen alles slikken alsof het niets is. Ik probeer het te negeren, maar het wordt met de dag moeilijker.</p>	<p>Beste tv: 'De dag' (Play More) vond ik erg sterke fictie. Voorts hoop ik nog steeds op een terugkeer van 'Duts' en 'Neveneffecten'. Slechtste tv: panelprogramma's waarin veel te luid wordt gelachen met dingen die eigenlijk helemaal niet zo grappig zijn.</p>	<p>Humor krijg je met de paplepel ingegoten, dus heb ik mijn collectie Gumbbah- en Jerom-boeken bovengehaald om samen met mijn zonen te lezen.</p>	<p>Mijn gezin wens ik nog net iets meer nachtrust en zo veel mogelijk creatieve uitdagingen. Mijn medemens wens ik veel gelach en <i>contentement</i>.</p>
 <p>Alexander De Croo</p>	<p>De Red Lions, de Rode Duivels, de Belgian Cats, Thomas Pieters, Thomas Detry, Maité Beernaert, Bart Swings: zoveel toppers die dit jaar schitterden en ons de driekleur deden bovenhalen. Geweldig.</p>	<p>Beste tv: 'De ideale wereld' (Canvas), ze maken echt schitterende montages over de actualiteit. Slechtste tv: 'Oh My God' (VIJF), waarin vijf jonge vrouwen worden ondergebracht in een katholiek klooster. Veel clichés en iets te veel genderstereotypen naar mijn smaak.</p>	<p>Muziek: Tamino. Boek: 'Wereldgeschiedenis van Vlaanderen', 'De strijd om de stad' (Bart Somers). Veel plezier beleefd aan het schrijven van 'De eeuw van de vrouw', waarvan in het voorjaar een Engelse vertaling verschijnt. Film: 'First Man' (Damien Chazelle).</p>	<p>Ik wens iedereen wat meer goesting en wat minder gezaag. En aan alle tegenstanders van internationale samenwerking: een open blik op de wereld.</p>
 <p>Joost Vandecasteele</p>	<p>Politieke partijen gedragen zich steeds meer als stammen, met als enige slogan 'Ja, maar de ander is erger'. En als tegenreactie steeds meer burgerlijke ongehoorzaamheid, van opvang verschaffen aan vluchtelingen tot zuivere lucht eisen.</p>	<p>Beste tv: 'Inside No. 9' (Netflix) en 'Patriot Act with Hasan Minhaj' (Netflix). Beste radio: BBC 6 en KEXP. Sociale media: laten we Twitter omdopen tot 'Ben jij ook zo kwaad?' en Facebook tot 'Vergeet mij niet alstublieft'.</p>	<p>Boek: 'Blueprint for Revolution' (Srdja Popovic), 'Club Mars' (Rachel Kushner) en alles van Rachel Cusk. Film: 'Tully' (Jason Reitman) en 'Lady Bird' (Greta Gerwig). Concert: St. Paul & The Broken Bones (AB) en Courtney Barnett (Sonic City). Theater: Bronks en Kaaitheater.</p>	<p>Ik wens mezelf toe dat ik blij beseffen wat die donkere dagen hebben opgeleverd. En aan diegenen die beslissingen over Brussel nemen: hier wonen ook mensen.</p>

Ontlokt aan de respondenten met listen en

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Urbanus</p>	De persvrijheid is perceptievrijheid geworden. Men kan nu het tegenovergestelde van de waarheid verkondigen zonder te liegen. Trend: een 3D-printer om 3D-printers mee te printen.	Tv: 'De Ridder' (Eén), 'Blokken' (Eén), altijd lachen met Ben Crabbé . 'De slimste mens' (VIER) is dubbel zoveel lachen, maar duurt ook twee keer zo lang. Zo is 't niet moeilijk. 's Nachts in uitgesteld relais: 'Ridiculousness' (MTV), 'The Nanny' (Q2), 'Cheers' (Fox).	Muziek: 'One Kiss' (Dua Lipa). Toneel: 'Kaaian' (Koen Meulenaere). Film: 'Niet schieten' (Stijn Coninx).	Ik wens alle gelovigen een nieuw levensdoel, want nu de paus gezegd heeft dat de hel niet bestaat, zijn we allemaal voor niks braaf geweest. Gelukkig bestaat de zak van lichtjes met binnenkant van schouwafzetting besmeurde Piet nog.
 <p>Dirk Van Duppen</p>	Dat de werknemers van Lidl, Ryanair, Ivago, Aviapartner en Bpost respect afdwingen door hun verzet tegen de steeds toenemende uitbuitingspraktijken.	Beste tv: de VPRO-docu 'Peperdure pillen' (NPO 2). Ook Maggie De Block organiseert een plundering van de ziekteverzekering. In geheime prijsafspraken met farmabedrijven betaalt ze 100.000 euro voor één geneesmiddel voor één patiënt, terwijl de productie ervan 100 euro kost.	Film: 'Fahrenheit 11/9' van Michael Moore , over de verkiezing van Trump . Boek: 'De kracht van hoop', waarin Bleri Lleshi beschrijft hoe overal verzet opborrelt tegen het trumpisme.	Dat de sympathieke burgemeester Brent Meuleman (SP.A) en de bescheiden eerste schepen Geert Asman (PVDA) het goed zullen doen in Zelzate, zodat die hele anti-communistische meute te kakken wordt gezet.
 <p>Sandra Bekkari</p>	De snelheid waarmee men tegenwoordig publiekelijk wordt veroordeeld.	Beste tv: 'Hoe zal ik het zeggen?' (VTM). Beste radio: meestal luister ik in de wagen naar de ochtendshow van Qmusic met Sam, Heidi en Wim .	Film: 'Cold War' (Pawel Pawlikowski), 'Girl' (Lukas Dhont) en 'Niet schieten' (Stijn Coninx). Boek: 'De avond is ongemak' (Marieke Lucas Rijneveld). Concert: Nick Cave op Werchter en in Lucca. Theater: 'Marx' (Johan Heldenbergh).	Iedereen: een goeie gezondheid, veel geluk en liefde.
 <p>Stephan Vanfleteren</p>	De toenemende teloorgang van schoonheid in onze hoofden en maatschappij.	Tv: 'Rabot', 'Alleen Elvis blijft bestaan' en Canvas in het algemeen. Radio: Radio 1, Klara en MNM naargelang het gemoed of het gezelschap op de achterbank. Een compliment voor Luc Janssen (humor), Ruth Joos (inhoud), Greet Samyn (stem) en Jan Hautekiet (metier).	Boek: 'Someone Is in My House' (David Lynch), 'Odes' (David Van Reybrouck). Film: 'Un ange' (Koen Mortier), 'Beautiful Boy' (Felix van Groeningen). Toneel: Wilfried de Jong , Martin van Waardenberg & Toren C , Dirk Roofthoof in 'King Lear' (Toneelgroep Maastricht).	Wind in de rug voor alle mensen van goede wil. Een leuke band voor de rest.
 <p>Jan Verheyen</p>	Dat de opiniebladen het blijkbaar steeds moeilijker hebben om nog een publiek te vinden dat hun voorbijgestreefde, stoeve vooroordelen nodig heeft om zich een mening te vormen.	We blijven verwend, en echt niet alleen door Netflix. Heel veel gemotiveerde en gedreven mensen maken bij ons mooie, relevante, goed gemaakte radio en tv. <i>Leaders of the pack</i> : Tim Van Aelst en Sofie Peeters , proficiat met jullie derde Emmy!	Boek: 'Daar komen de vliegen' (David Pefko). Film: erg blij met het topjaar voor de Vlaamse film met 'Girl' (Lukas Dhont), 'Niet schieten' (Stijn Coninx) en de verbluffende, ongeremde, adrenaline pompende energie van 'Patser' (Adil El Arbi en Bilal Fallah).	Als iedereen er nu eens mee zou ophouden zijn mening automatisch tot norm te verheffen? Dat lijkt me een interessant experiment.
 <p>Kurt Van Eeghem</p>	Alle ellende werd het voorbije jaar overschaduwd door persoonlijk verdriet.	'De ideale wereld' (Canvas) heeft zich vaak heerlijk misdragen, ik neem de flauwiteiten er graag bij. 'Alleen Elvis blijft bestaan' (Canvas) moet blijven. En ik blijf naar Klara luisteren.	Film: 'Girl' (Lukas Dhont). Boek: 'Vilnius: City of Strangers' (Laimonas Briedis). Theater: 'Risjaar Drei' (Olympique Dramatique). Muziek: altijd Schubert .	Voor meneer De Roover een eigen parlement in zijn kleinste kamer, en blijven lullen a.u.b.

lagen: de eindejaarsvragen

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Mathieu Terryn</p>	<p>Deelstepverdelers Bird.</p>	<p>Beste radio: 'Wonderland' (Radio 1). Heel veel nieuwe muziek door leren kennen, waarvoor dank. Beste tv: 'Down the Road' (Eén), hartverwarmende televisie. En 'Friends' (Netflix), nu pas ontdekt, excuses. Beste sociale media: de copywriter van Bol.com.</p>	<p>Boek: 'De edele kunst van not giving a fuck' (Mark Manson), een absolute must. Film: 'Isle of Dogs' (Wes Anderson). Toneel: 'JR' (FC Bergman), Belgen met internationale ideeën. Impressionant!</p>	<p>Zlatan Ibrahimovic naar AA Gent!</p>
 <p>Linda De Win</p>	<p>Hoe sociale media proberen de politiek te beïnvloeden, en hoe sommigen proberen te vertellen dat de wereld zoals ze vroeger was, kan terugkomen. Als historica weet je dat niets hetzelfde kan blijven, maar blijkbaar zijn er almaar meer mensen vatbaar voor die boodschap.</p>	<p>Tv: 'The Handmaid's Tale' (Canvas), 'Trust' (BBC 2), 'Le bureau des légendes' (Canvas), en 'The Americans' (CAZ). Radio: 'De ochtend' (Radio 1) heeft een nieuwe impuls gekregen en 'Classics' (Radio 1) blijft een topper.</p>	<p>Boek: 'Een klein leven' (Hanya Yanagihara). Toneel: 'The Nation' (Het Nationale Theater), Film: 'Three Billboards Outside Ebbing, Missouri' (Martin McDonagh).</p>	<p>De politici één verkiezing, dat is voor iedereen meer dan genoeg. En het liefst met een werkbare uitslag, zodat we niet voor maanden in een politiek limbo terecht komen.</p>
 <p>Mounir Souidi</p>	<p>Veel politici plaatsen veiligheid boven de mensenrechten en de privacy. Vingerafdrukken op de identiteitskaart passen in die evolutie naar een politiestaat. Veel mensen voelen zich om diverse redenen gediscrimineerd. Het vermoeden van onschuld wordt ondermijnd, ook in #MeToo.</p>	<p>Tv: de fenomenale omhaal van Cristiano Ronaldo in het shirt van Real Madrid tegen Juventus, 'Alleen Elvis blijft bestaan' (Canvas), 'The Staircase' (Netflix). Radio: 'Nieuwe feiten' (Radio 1), al erger ik me soms aan Lieven Vandenhautes uitspraak van de g.</p>	<p>Boek: 'Camps 75' (Manu Adriaens); de Cicero-trilogie 'Imperium', 'Lustrum' en 'Dictator' (Robert Harris). Muziek: het afgelopen jaar was ik andermaal als een klein kind ontroerd bij het aanhoren van de Champions League-hymne in het Estadio Santiago Bernabéu.</p>	<p>Een gestaag herstel van de rechtsstaat in ons land, al word ik met de dag pessimistischer. Voorts, een mooie loting in de Champions League voor Royal Antwerp FC!</p>
 <p>Hendrik Vuye</p>	<p>Een positieve trend: Vlamingen willen steeds meer zelf beslissen over hun normen en waarden. Ze wijzen het morele vingertje van allerhande opiniemakers af.</p>	<p>Slechtste tv: de verslaggeving van de gemeenteraadsverkiezingen. Te veel voorzittersdebatten, te veel Antwerpen en Gent, te veel de Wetstraat en te weinig de Dorpsstraat. Beste tv: 'Voor de mannen' (Canvas) van Xavier Taveirne.</p>	<p>Boek: 'Het legerkamp der heiligen' (Jean Raspail). Het is in 1973 verschenen, maar behandelt de migratiepolitiek en de politieke chaos die erop volgt. Wat een pen!</p>	<p>Het einde van de verstikkende participatie. Een parlement dat in dialoog gaat, debatteert en beslist, in plaats van wekelijks slecht theater op te voeren. Dat zou iedereen ten goede komen. Politici die niet tweeten, maar beleid voeren na een debat.</p>
 <p>Saskia de Coster</p>	<p>Evolutie: ons kortetermijngeheugen gaat met forse schreden vooruit.</p>	<p>Podcasts: 'Heavyweight', 'Serial', 'The Daily', 'Slow Burn', 'Boeken.fm'. Tv: 'The Handmaid's Tale', 'O.J.: Made in America' en 'Big Little Lies' (Canvas). Sociale media: 9GAG, onnozeler kan niet en daarvoor is Instagram gemaakt; Tim den Besten, Celeste Barber.</p>	<p>Boek: 'Het uur van de ster' (Clarice Lispector), 'Kudos' (Rachel Cusk). Film: 'Hereditary' (Ari Aster). Muziek: Helena Hauff, Kids See Ghosts, Roxeanne Hazes, Zwangere Guy, 'Singularity' van Jon Hopkins.</p>	<p>Ik wens Miss Universe echt wereldvrede toe.</p>
 <p>Björn Soenens</p>	<p>Leugens worden steeds minder weerlegd. Het nieuws wordt meteen gewist en overschreven. De gruwelijke apathie tegenover het leed in Jemen. Amerika raakt steeds meer op drift. Persoonlijk: de dood van mijn vader en de ziekte van mijn moeder hebben me doen wankelen.</p>	<p>Beste radio: Sofie Lemaire (Radio 1) is een topinterviewster. Beste tv: 'The Vietnam War' (Canvas) was redelijk uniek. 'The Sinner' (Netflix) en 'Seven Seconds' (Netflix) waren akelig mooi: Amerika samengevat in twee beklemmende drama's.</p>	<p>Boek: 'Een klein leven' (Hanya Yanagihara), 'Slouching Towards Bethlehem' (Joan Didion), 'De monnik van Mokka' (Dave Eggers). Concert: Nick Cave, 'Madama Butterfly' (Puccini) in New York. Film: 'A Star Is Born' (Bradley Cooper), 'White Boy Rick' (Yann Demange).</p>	<p>De wereld: redelijkheid, verstand en openheid voor onweerlegbare feiten. De mensheid: meer luisteren naar de ander. Mijn zieke moeder Rosa en mijn zieke vriend Henk: volledig herstel. Fuck kanker! Mezelf: <i>more travels in the USA</i>. Mijn familie: intens geluk, veel liefde en minder gemis.</p>

Het zijn de laatste, tot over 334 dagen: de

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Lieven Van Gils</p>	<p>Laat me maar het goede onthouden: een zomer vol zon die begon met swingende Rode duivels en eindigde met een wespensteek.</p>	<p>Radio: 'Interne keuken' (Radio 1). TV: 'Godless' (Netflix), 'Down the Road' (Eén). Podcast: '36 Questions'.</p>	<p>Boek: '1793' (Niklas Natt och Dag). Film: 'The Rider' (Chloé Zhao). Muziek: 'C'est la vie' (Phosphorescent). Theater: 'JR' (FC Bergman).</p>	<p>Het mooiste moment wordt de terugkeer van Wonder Woman op onze redactie.</p>
 <p>Lady Linn</p>	<p>Acties zoals Plastic Attack: plastic wordt meer en meer vermeden. Netflix neemt de televisie volledig over.</p>	<p>Beste tv: 'The End of the Fucking World', (Netflix), 'Sinteressante dingen' (Ketnet).</p>	<p>Boek: 'Intimiteit' (Paul Verhaeghe). Film: 'Call Me by Your Name', (Luca Guadagnino). Cd: 'Do You Know How We Got Here' (Little Dots).</p>	<p>Ik wens iedereen luiheid en verveling zonder schuldgevoel.</p>
 <p>Michel Maus</p>	<p>Dat Johan Crujff gelijk had: soms moet er iets gebeuren, voor er iets gebeurt.</p>	<p>Beste radio: de onnavolgbare stem van Jan Hautekiet. Slechtste radio: Radio Maria. Beste tv: humor aftasten met Philippe Geubels in 'Taboe' (Eén). Slechtste tv: de overgeacteerd fratsen in 'De buurt-politie' (VTM). Beste sociale media: elke dag levenswijsheld van @TheTweetOfGod.</p>	<p>Boek: de nieuwe inzichten van Kate Raworth in 'Donut-economie'. Film: 'Bohemian Rhapsody' (Bryan Singer). Cd: de soundtrack van 'Bohemian Rhapsody' (Queen), kippenvel. Theater: de coalitievorming in Gent.</p>	<p>Ik wens iedereen een goed aanslagjaar. Fiscaal, welteverstaan.</p>
 <p>Kamagurka</p>	<p>Dat onze goeie ouwe welvaartsziekten stilaan wedijveren met armoedeaanvoelingen.</p>	<p>Tv: 'Tabula rasa' (Eén), 'Vranckx' (Canvas), 'La trêve' (Canvas). Radio: 'Nieuwe feiten' met Lieven Vandenhoute, 'De wereld van Sofie' met Sofie Lemaire en 'Retro' met Luc Janssen (Radio 1).</p>	<p>Concert: WWWater in de Vooruit.</p>	<p>Dringend een aparte zender voor <i>fake news</i>.</p>
 <p>Marijke Pinoy</p>	<p>Het uitgeleefde circus dat politiek heet: jongleren met kapotte ballen, onnozele koorddanspogingen, slecht voorbereide clownacts. Kinderen slapend op straat. Kinderen in rijen wachtend op een stukje waardigheid. Kinderen uitgehongerd en massaal stervend in Jemen.</p>	<p>Beste tv: 'The Handmaid's Tale' (Canvas), overweldigend en meesterlijk; 'Last Days' (Eén) van Lieve Blancquaert.</p>	<p>Boek: 'Oresteia' (Aischylos), 'Eerst als tragedie, dan als klucht' (Slavoj Zizek). Film: 'Lazzaro felice' (Alice Rohrwacher), 'Rafaël' (Ben Sombogaart), 'Bonhomme' (Marion Vernoux). Muziek: 'Give Space' (Steiger), 'Siren' (PJDS), 'Anticlines' (Lucrecia Dalt), 'The Smoke' (Lolina).</p>	<p>Dat we stoppen met ontmenselijking. Ik wens mijn kleinkinderen en alle andere kleinkinderen een menselijker beeld van de mens toe. Ik wens Een Hart voor Vluchtelingen een overheid toe die beseft dat hun actie het verschil maakt voor de vierduizend mensen die welkom worden geheten.</p>
 <p>David Van Reybrouck</p>	<p>De rare, maar begrijpelijke neiging om alles slecht te vinden. Daarom: alleen maar lof!</p>	<p>Beste podcast: 'Where Should We Begin' (Esther Perel). Beste journalistiek: 'Curieuzeneuzen' (De Standaard). Beste radio: Jan Hautekiet, ga nooit meer met pensioen! Beste foodcolumnist: Nick Trachet (Bruzz).</p>	<p>Boek: 'Ellebogen' (Fatma Aydemir). Film: 'The Guilty' (Gustav Möller). Concert: Pura Vida & the Congos in Sint-Niklaas. Theater: 'Absurde held' (Lazarus), Ramsey Nasr in 'Een klein leven' (Internationaal Theater Amsterdam). Bier: 'Taras Boulba' (Brasserie de la Senne).</p>	<p>Voor iedereen de beste wensen!</p>

eindejaarsvragen

	Wat vindt u de belangrijkste gebeurtenis, evolutie of trend van het voorbije jaar?	Wat vond u het afgelopen jaar het beste en het slechtste op radio, tv en sociale media?	Welke boeken, films, muziek en toneelstukken hebben u dit jaar het meest bekoord?	Wie wenst u wat toe voor 2019 (ten goede of ten kwade)?
 <p>Geert Bourgeois</p>	<p>De grote geopolitieke onzekerheden, zoals de brexit en de handelsoorlogen. Daarnaast valt de grote mobilisatiekracht van de sociale media op, ook om uit het niets, zonder enige structuur en veelal gedreven door emotie mensen te mobiliseren – zie de gele hesjes.</p>	<p>Radio en tv: als ik luister of kijk, gaat het grootste deel van mijn aandacht naar nieuws en duiding. 'De Lage Landenlijst' (Radio 1) en de 'Klara Top 100' is genieten. Ook de docuserie over de Tachtigjarige Oorlog op NPO wist me te boeien.</p>	<p>Boek: 'De wereld van gisteren' (Stefan Zweig), 'Radeloos geluk' (Jan Vanriet). 'Mijn jaren met Obama' (Ben Rhodes). Podium: 'Onbezongen' (Valentijn Dhaenens), 'The Six Brandenburg Concertos' (Rosas), wervelend, speels, krachtig, ingetogen.</p>	<p>Ambitie hebben, de lat hoog leggen, excelleren: met die eigenschappen hebben we onze Vlaamse welvaart gecreëerd. Laten we dat zo houden om jobs en welzijn te garanderen voor onze kinderen en kleinkinderen. En voor mezelf: een sjaal in Pantone 123-geel.</p>
 <p>Amelie Albrecht</p>	<p>Voor mij persoonlijk natuurlijk de overwinning in Humo's Comedy Cup. Verder de massale opkomst voor de klimaatmars. Laat de aarde eindelijk afkoelen, zodat we ons aan elkaar moeten opwarmen en al knuffelend weer een beetje verdraagzaamheid in de wereld toveren!</p>	<p>Tv: 'Big Little Lies' (Canvas). Slechtste sociale media: alles op Twitter. Beste sociale media: Standaard Koekhandel met Lukas Lelie.</p>	<p>Met de film 'Downsized' (Rhonda Baraka) heb ik twee uur van mijn leven verloren. Ik heb mij niet aan andere films, boeken of toneelstukken durven wagen.</p>	<p>Ik wens mezelf vooral een uitgebreider jaaroverzicht in 2019 toe! De rest van de wereld wens ik een beter jaar toe dan Britney Spears in 2007 heeft gehad. Kwestie van de lat niet te hoog te leggen.</p>
 <p>Koen Fillet</p>	<p>Zit er een pauzeknop aan de wereld? Ik wil een time-out.</p>	<p>Tv: 'Taboe' (Eén), 'Team Scheire' (Canvas), 'De afspraak op vrijdag' (Canvas), 'Kinderen van de collaboratie' (Canvas), 'The Vietnam War' (Canvas), het eerste kwartier van 'Bodyguard' (Netflix). Radio: Nico Dijkshoorn in 'Nieuwe feiten' (Radio 1), 'Django' (Klara). Sociaal: @jandemol op Twitter.</p>	<p>Boek: 'Behave' (Robert Sapolsky), 'De laatste eeuw van het paard' (Ulrich Raulff), 'De evolutie van schoonheid' (Richard Prum), 'Sex & Punishment' (Eric Berkowitz), 'Zoveel verlangen op zo'n klein oppervlak' (Karl Ove Knausgård over de schilderijen van Edvard Munch).</p>	<p>Fatsoen. <i>Polite is the new punk.</i></p>
 <p>Christine Van Broeckhoven</p>	<p>Hoe Trump, de brexit, Orbán en andere fenomenen een voorbode bleken van de te rechte opstand van die mensen die níet profiteren van de globalisering, en die opdraaien voor de stijgende kosten van de klimaatopwarming. Het probleem van dementie wordt nog altijd onderschat.</p>	<p>Radio: ik luister bijna alleen naar Radio 1 en Klara, en dan vooral voor de klassieke en de jazzmuziek. Tv: 'The Handmaid's Tale' (Canvas). Vrouwen terug naar af, dat fascineert me. Sociale media gebruik ik om toegankelijk te communiceren over de problematiek rond dementie.</p>	<p>Boek: ik volg John Irving al jarenlang. Film: 'Three Billboards Outside Ebbing, Missouri' (Martin McDonagh), ernen echte vrouwenfilm. Naar 'Girl' (Lukas Dhont) moet ik nog gaan kijken. Cd: 'Klara Top 100', 'We begrijpen mekaar' (Tourist LeMC).</p>	<p>Dat niet alleen jongeren, maar ook ouderen een positief toekomstbeeld kunnen koesteren. Dat de polarisering tussen het lokale en het globale, tussen <i>haves</i> en <i>have nots</i>, tussen ecologie en economie niet doorschiet en alles onleefbaar maakt.</p>
 <p>Ruth Joos</p>	<p>Veel geroep. Weinig geluister.</p>	<p>Radio: 'Retro' (Radio 1). Gevatte, dwarse, poëtische taal-salvo's: er is maar één Luc Janssen en hij is in bloedvorm. Tv én radio: verslaafd aan het WK voetbal in die lange, hete zomer.</p>	<p>Boek: Daisy Johnson, Deborah Levy, Rachel Cusk, Lisa Halliday. Herkauwde: Zadie Smith, Marguerite Duras. Toneel: visueel verbluft door 'JR' (FC Bergman), onder de indruk van Bruno Vanden Broecke in 'Para'; met kinderen: 'Bangerik' (Abattoir Fermé) en 'Wij/Zij' (Bronks).</p>	<p>Voor wie het nodig heeft: een gulzige geut mededogen. Verder: iedereen gezond, iedereen.</p>
 <p>Guy Mortier</p>	<p>De <i>brave new world</i> van Trump & co. Een sociopaat aan het hoofd van de VS: nu is de mafia echt <i>legit</i>. Dit is niet meer af en toe eens een paardenkop tussen iemands satijnen lakens leggen, dit is het echte werk. Het ontwrichtende effect van het fenomeen <i>fake news</i>.</p>	<p>Beste tv: 'De dag' (Play More), Jan Jaap van der Wal en Jonas Geirnaert in 'DIW' (Canvas); 'Better Call Saul' (Netflix), 'De klas' (Eén); Canvas als geheel; de legendarische series 'The Wire' en 'Six Feet Under', thans inhaalbaar op Play More. Beste radio: 'Nieuwe feiten' en 'Interne keuken' (Radio 1).</p>	<p>Boek: 'Jij bent van mij' (Peter Middendorp), '1793' (Niklas Natt och Dag). Film: 'Three Billboards ...' (Martin McDonagh), 'Roma' (Alfonso Cuarón). Cd: 'The White Album 2018' (The Beatles), 'In the Cold Light of Monday' (Novastar). Concert: Ry Cooder. Toneel: 'Een klein leven' (Int. Theater Amsterdam).</p>	<p>De klimaatopwarming gestopt (zonder dat het daarom ineens te koud moet worden), een wereldwijd verbod op oorlog en honger (mèt een stevige stok achter de deur); iedereen gelukkig en goed voor elkaar.</p>